

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-ו - אות

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

אות

אות - אותיות, הקדוש ברוך הוא, היה הוה ויהיה, והדבר הראשון שהתגלה מאמיתת המצאו זהו התורה הקדושה, כמו שכתוב בפסוק "ה' קנני ראשית דרכו", ואומרים חז"ל שזה קאי על התורה שקדמה לעולם אלפיים שנה, ובלשון אחר בדברי חז"ל "חמדה גנוזה לך תתקע"ד דורות".

ושם צורתה היתה "אש שחורה ע"ג אש לבנה" כדברי חז"ל, והם הם **האותיות**, אבל האותיות היו אז באופן של דימוע שהם היו מעורבים זה בזה, כמו שאומר הרמב"ן בהקדמה לתורה.

מדריגת 'איסתכל באורייתא' - הסתכלות באותיות

ועל המדרגה הזו נאמר "איסתכל באורייתא וברא עלמא" כלומר - הקב"ה הסתכל באותיותיה של תורה שהיו אש שחורה ע"ג אש לבנה "וברא עלמא", והיינו, שב"ברא עלמא" מתגלה מה שהיה מונח ב"איסתכל", ומכיון שה"איסתכל" היה הסתכלות באותיות, הרי שהתולדה של "ברא עלמא" הוא גילוי מציאות של אותיות, זה גופא גדר הבריאה. היה את ה"איסתכל" בבחינת "היה קורא בתורה", -לא רק הסתכלות כפשוטו, אלא הסתכלות שמונח בה קריאה בבחינת תורה שבכתב, כמשל של אדם הרואה וקורא את מה שהוא רואה, וזהו העשרה מאמרות שבהם נברא העולם שאותם הקב"ה היה קורא בתורה. והתולדה שהוא ה"ברא עלמא", זה גילוי של אותיות וזה מה שנאמר בפסוק "לעולם ה' דברך נצב בשמים", ש'דבר ה'" שהם האותיות הם חקוקים במציאות הנבראים.

נח ההמשכה שבאותיות

ובפרטות, יש באותיות את סדר ההשתלשלות שהאותיות משתלשלות ממדרגה למדרגה, ולפיכך כידוע, כפי שכותבים בספר תורה, כמו שביררו חז"ל, יש ג' גדלים בצורת האותיות, **אותיות גדולות** כמו הע' של תיבת "שמע ישראל", **אותיות בינוניות** שהם האותיות הרגילות הכתובות בתורה, ו**אותיות קטנות** כדוגמת א' שבתבת ויקרא. והיינו, שכיון שנתבאר שכל גדרם ומהותם של האותיות הוא שהאותיות שהיו קודם שנברא העולם נמשכו כאן לעולם, לכן האותיות הקרובות יותר לשורש הם גדולות יותר, והרחוקות יותר מן השורש הם האותיות הבינוניות, והאותיות הרחוקות ביותר מהשורש, הם הנקראות אותיות קטנות.

ועל שם כן כידוע, האותיות נקראות אותיות מלשון "אתה" ואתה מרובות קודש", שהוא לשון של המשכה, וכמו בלשון ארמית "עלמא דאתי" שמשמעותו דבר הבא ונמשך, וכפי שיעור המשכתם וקירבתם למקור, כך הוא גדלם, גדולות, בינוניות וקטנות, כמו שנתבאר.

התורה עצמה היא "תורה אור", ולכן מה שנמשך ממנה אלו הם אותיות מאירות, כמו שדורשת הגמ' בקידושין "למה נקראו סופרים שהיו סופרים אותיותיה של תורה", וכידוע בדברי רבותינו **ספירה** היא מלשון **מספר** ומלשון **ספיר** דבר המאיר, שדבר שהוא ספור, ע"י שסופרים אותו הספירה מאירה אותו. וזהו ה'סופרים' "שהיו סופרים אותיותיה של תורה", כלומר, היה נגלה להם האותיות המאירים כספירים ולכן הם היו סופרים את אותיות התורה.

ולכאן הרי כדברי חז"ל על הפסוק "יצו ה' אתך את הברכה באסמיקך" - "אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין", אבל בדבר המדוד והספור שולט בו ח"ו ההיפך של ברכה, וא"כ איך מונים אותיותיה של תורה. אלא שביאור הדבר הוא כמו שנתבאר - אם סופרים דבר בספירה כפשוטו, ע"ז נאמר "אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין", אבל אם מה שסופרים את הדבר הוא מהשורש של ה"איסתכל באורייתא" שה"איסתכל" הוא באותיותיה של תורה בבחינת "אותיות מאירות", ע"ז דייקא נאמר "למה נקרא שמם סופרים שהיו סופרים אותיותיה של תורה", שההארה של הספירה

מתפשטת כמו שנתבאר. וההארה הזו היא הארה בבחינת "אתה", הארה של המשכה, שעצם האור העליון נמשך באותיות, והאותיות הם הכלים לאותה הארה שנמשכת ובאה.

השייכות שבין האותיות ל'אות ברית'

ולפי"ז, הרי בלשון הקודש המילה **אות** משמשת בכמה פנים ראשית כפשוטו, מלשון **אותיות**, כמו שנתבאר עד השתא, ושנית היא משמשת מלשון הפסוק "**אות** היא ביני וביניכם", שהם אלו הג' אותות שבין הקב"ה לישראל כידוע, **אות של תפילין, אות של ברית קודש, ואות של שבת קודש** שזה הפסוק שהוזכר שבו נאמר להדיא לשון אות - "אות היא ביני וביניכם", והיינו שגדר המילה 'אות' היא - כח המקשר בין שני דברים, זהו "אות היא ביני וביניכם", הכח המקשר בין לבין של שני דברים נקרא **אות**.

וביאור הדבר, המילה **אות** עצמה היא מלשון "את" שהוא ג"כ מלשון המשכה, וכמו שאומרים חז"ל ששמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, והיינו ש"את" בא לרבות, ושורש הדרשא הראשונה של **את** בתורה שדורשים חז"ל הוא "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", "את השמים", שמים וכל תולדותיהם, "ואת הארץ" הארץ וכל תולדותיה. כלומר, ה"את" הוא המשכה של תולדות השמים והארץ, יש את עצם השמים, ומה שנמשך מהשמים זה נקרא "תולדותיהם של שמים". יש את הארץ ומה שנמשך מן הארץ הוא נקרא "תולדות הארץ", זה ה"את" של השמים והארץ, ההמשכה של השמים והארץ.

ומצד כך, כל **את** נקרא **את** בהגדרה עמוקה מלשון המשכה, אבל איזה המשכה? המשכה שגם לאחר שהוא נמשך עדיין אני יכול לקרוא לו שהוא נמצא **אתי** שזה מלשון "את" והיינו שהוא נמצא **אתו** יתברך, עם מקור ההמשכה שמשם הוא נמשך, זה עומק הגדרת המילה **את**.

נתבונן להבין, מצד אחד **האותיות** נקראות אותיות כמו שהוזכר משום שהם נמשכים מהמקור, אבל הרי יש בחינה הפוכה, וכדוגמא בעלמא, מעין שנמשך ממנו מים, כשהמים יוצאים מן המעין הם מתפשטים להיכן שהם מתפשטים, וכשהם מגיעים למקום התפשטותם הרי שהם אינם מקושרים להדיא למקורם, בפרט אם זה מעין שמכזב מימיו, שאין בו את כח המקשר למקור,

אבל האותיות שהם מלשון "אתה" - המשכה, שזה המשכה מהאותיות שקדמו לעולם שאז הם היו אש שחורה ע"ג אש לבנה, וכשבא משה והורידה לארץ והתורה מתגלה כאן בארץ, כיון בכל דבר ודבר בבריאה חקוק האותיות, א"כ האותיות הם אינם המשכה מן המקור שהתנתק מן המקור אלא הם המשכה מן המקור ככח שעדיין עומד עם המקור, - **איתו**. -וזהו לשון הפסוק "הנה **מקום אתי**", כלומר, שמה שנמשך ממני הוא עדיין נקשר ונמצא אצלי, נמצא **אתי**, זה מדרגת אותיותיה של תורה.

ודוגמא לדבר - כאשר האדם כותב כתב כגון איגרת שלומים לחבירו, הוא כותב אותיות והוא שולח את אותם אותיות, ובדוגמא השורשית והיסודית זהו "וכתב לה ספר כריתות ושילחה מביתו", וכידוע עד מאד מדברי הגר"א שאותיות **גט** אין להם צירוף להדיא בתורה, כלומר, זה אותיות שהם אינם בגדר "**אתה**" - המשכה, אלא זה אותיות שמונח בהם האופן שכשכותבים אותם משלחים אותם והם מתנתקים מהמקור. זהו "וכתב לה ספר כריתות ושילחה מביתו", כלומר הגט כריתות, כח הכריתות שבגט הם האותיות שכתובות בגט, כלומר, זה אותיות שהם "אתה" מן המקור, אבל השורש של אותיות **גט** התנתקו מן המקור ואין להם צירוף בתורה, כי כל אותיותיה של תורה הם אותיות הנמשכות מן המקור אבל עדיין מקשרות את הדבר למקורו דיליה.

וכידוע עד מאד דברי חז"ל שכשהקב"ה נתן את התורה לישראל אמר "לפרוש ממנה איני יכול, משל לבת מלך וכו' עשו לי קיתון אחד", ובהקבלה לדברים שנתבארו השתא

עומק ההגדרה היא - שאותיותיה של תורה הם ההמשכה שנמשך מן המקור אבל הם עדיין נמצאים **איתו**, עמו יתברך שמו - זהו תיבת **את** שהיא מלשון "**מקום אתי**", ואלו הם האותיות שנמצאים עמו יתברך שמו.

ועומק המדרגה לפי ההבחנה הנוספת שהוזכר שאות היא כח של ברית, וכמו שהוזכר שאלו הם הג' אותיות אות ברית קודש, שבת קודש, ותפילין, אבל גדר הדבר בשורש הוא, שהחיבור שלנו עם הבורא יתברך שמו היא התורה הנקראת "ברית", והברית שנמצאת בתורה היא בכח של אותיותיה של תורה, כי מכיון שכח מציאות האות היא לקשר ולחבר בין שני דברים, לכן האותיות של התורה הם המקשרים את האדם לבורא, האותיות הללו נמשכות מהבורא לתורה ועד לנבראים אבל הדבר הוא בבחינת "מקום אתי" שהוא עדיין נמצא איתו, עמו ואצלו יתברך, זה האות שמקשר ומחבר את כולם.

ג' מדרגות האותיות שכנגד ג' האותות

ובפרטות בדקות יותר, יש אותיות קטנות, יש אותיות בינוניות ויש אותיות גדולות. ובהקבלה לכך, בקומת האדם הם ג' המדרגות - חלק הקטנות שבאדם שהוא מקום רגליו, כעובר שנקרא "ירך אמו". חלק הבינוני שבאדם שזהו מקום גופו של האדם. וחלק הגדול שבאדם שזהו מקום הגדלות שבמקום הראש. וזהו מה שהאדם נקרא גדול כאשר הוא נעשה בר דעת שאז יש לו שלימות של קומת המוחין. וכנגדם יש את ג' האותות שיש בינינו להקב"ה. האות התחתון זהו ה'אות ברית קודש' שהוא נעשה באדם בשעה שהוא קטן, "בן שמונת ימים ימול בשר ערלתו" - וזה האות שהוא בבחינת אותיות קטנות שהוא במדרגת הרגליים שבאדם. והאות האמצעית שמקבילה לאותיות הבינוניות מתגלה במדרגת גופא ששם הוא מדרגת הידים - זהו מדרגת האות של שבת קודש שנאמר בה "לא תעשה כל מלאכה", והרי עיקר המלאכה נעשית בידיים שהם במקום האמצע שבאדם - במדרגת גופו של האדם, זהו האות האמצעית שכנגד האותיות האמצעיות. והמדרגה השלישית של האות זהו מדרגה של תפילין שנאמר בהם "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" שזה קאי על תפילין של ראש שהם עיקר מדרגת התפילין, ומשם משתלשלת מדרגת התפילין לתפילין של יד, ותפילין שבראש הם המקבילים לאותיות הגדולות שנמצאות בראשו של האדם. אלו הם, א"כ, ג' האותות הללו, התפילין, זה מצד היחס כביכול להקב"ה בעצם, וכמו שאומרת הגמ' שהקב"ה כביכול ג"כ מניח תפילין וכל' הגמ' "תפילין דמרא עלמא מה כתיב בהו", השבת זה הממצע בין ישראל להקב"ה, "מה הוא שבת אף אתה שבות". והברית מילה זה הסרת הערלה, שכל יסודו הוא מצד הנברא. וא"כ שלושת הבריתות הללו הם כנגד שלושת החלקים, מהצד העליון - מצידו יתברך, מהצד האמצעי שזה הממוצע בין הקב"ה לנבראים. ומהצד התחתון של הנברא. וזה מתגלה גם במילה אות עצמה, האל"ף זהו אלופו של עולם, הבורא. הו' הוא כח האמצע המצרף בבחינת ו' המחברת. והת' שהיא האות האחרונה זה הצד התחתון שבמקום הברית. וזה עומק ההגדרה של אות שכמו שנתבאר, היא גם מלשון אותיות וגם מלשון "אות היא ביני וביניכם" שזהו הכח המקשר והמחבר את הבורא לישראל דרך הממוצע שהוא התורה, שזה מקביל להתקשרות של האותיות הגדולות עם האותיות הבינוניות ועם האותיות הקטנות. והאותיות הם אלו שמקשרים את האדם עצמו בתוך עצמו, כלומר - הם המצרפים את כל הצורת אדם והופכים אותו מאופן של פרקים פרקים, איברים איברים, לצורת אדם שנקשרת ומחוברת גם יחד. זהו כח האותיות שמקשרות ומחברות ומאחדות את כל קומת אדם להיות מצטרפת לאדם אחד. והאותות שהם מלשון ברית, - הם היוצרות את הכח המקשר שבתוך האדם עצמו.

מהות האותות- סימנים שמתגלה בממונו של אדם

-יתר על כן, כאשר יש לאדם כח התפשטות של החיות לחוץ שזהו בחינת הקנייני הממונו של האדם, שהרי הממונו של האדם הוא חלק מנפשו, כידוע עד מאד בדברי רבותינו שניצוצי חיות נפשו מתפשטים בקנין ממונו וזהו שורש הדין שבהמת כהן אוכלת בתרומה, וכמו כן גם באופן ההפוך שכשיש דין 'עיר הנידחת' יש דין אף לכלות ממנום וכדו', וגדר הדבר לעניינא דידן הוא שהאותיות מתפשטות בקנייני ממונו.

ולכן כאשר נאבד לאדם חפץ, מלבד האופן של העדאת עדים שזה ראייה חיצונית ישנם שני אופנים עיקריים על פי מה משיבים לו את אבידתו, - אם הוא תלמיד חכם, מחזירים לו "טביעות עינא", ולשאר כל אדם מחזירים בסימנים, -שבה יש מחלוקת אם סימנים דאורייתא או סימנים דרבנן - אבל מ"מ, ע"י סימנים מחזירים לו אבידה.

כלומר, סימנים הם אותות, שזהו הפירוש של לשון אות - סימן, כלומר - הסימנים הם הדבר שמכוחו החפץ עדיין עומד ונקשר אל הבעלים, זהו הגדר של 'דבר שיש בו סימן', -הרי 'דבר שאין בו סימן' סתמא עומד ליאוש, כלומר, האדם עומד להתנתק ממנו, שזהו יאוש - "וי לחסרון כיס" שע"י כן הוא מתנתק מן הדבר כי אין לו כח שמקשר אותו לדבר, אבל בחפץ שיש בו סימן, הסימן עדיין מקשר ומחבר את הבעלים לדבר, והוא סתמא עומד להשבה, זהו כח האות שמתגלה גם בממונו של אדם שהוא התפשטות החיות של האדם, שגם שם האותיות מתגלים ככח המקשר בינו לבין ממונו.

וברור הדבר, הרי "איסתכל באורייתא וברא עלמא" שהם ב' מדרגות 'איסתכל באורייתא' ולאחמ"כ 'ברא עלמא', וכנגד כך יש כאן בהאי עלמא שתי צורת אדם, יש תלמיד חכם ויש עם הארץ, התלמיד חכם נקשר ל"איסתכל באורייתא", אבל עם הארץ - זהו כל הגדרתו, עם הארץ, הוא נקשר ל"ברא עלמא", וזהו השורש שמכחו יש בהשבת אבידה את אותם שני דינים.

מכח מדרגת ה"איסתכל באורייתא" שזה שורש האותיות, מחזירים את האבידה לתלמיד חכם בטביעות עינא. מכח מדרגת ה"וברא עלמא" מחזירים אבידה ג"כ לעם הארץ מכח סימנים, שזהו האופן של אות המתפשטת למדרגת "עלמא".

ובדקות, יש את כח הממוצע בין טביעות עין לסימניו, - שזהו עדים, שהוא ממוצע בין שניהם והוא הכח המחבר, ולכן עדים הם במדרגת "שנים", "על פי שנים עדים יקום דבר".

ומ"מ א"כ, נעמיד את תמצית הדברים, כח השפע של כל הבריאה כולה הוא במדרגה של אותיות מלשון "אתה", מהבורא לתורה, ומשם למציאות הנבראים, ובתורה גופא לאותיות הגדולות, הבינוניות והקטנות ולהתפשטות שבתוך האדם עצמו, שזה הכח שמקשר את כל קומת אדם, ראשו, גופו ואות ברית קודש, בג' אותות, ויתר על כן, זה גם נקשר לממונו היוצא ממנו, שהם האותות שמכחם מחזירים אבידת ממונו לאדם.

זהו מדרגת האותיות מצד מדרגת נפש.

מהלכי האותות - אותיות במדרגת זמן ובמדרגת מקום

מצד מדרגת זמן זהו מה שהעולם מתנהג ע"י הגלגלים - החמה והלבנה, שעליהם נאמר "והיו לאותות ולמועדים", כלומר, הגדרת האות ביחס הזה, זה הקשר של מערכת הגלגלים שמצטרפים ונקשרים גם יחד שאין כל גלגל קיים כמציאות לעצמו, אלא כל צורת סיבובם הוא ע"י שיש להם כח שמחבר אותם ומצרף אותם לנוע יחד. זהו כח האות במהלכי הזמן, שמכחו מצטרפים יחד. ומצד כן, האותיות הגדולות הם כנגד החמה, הבינונית הם כנגד הלבנה והקטנות הם כנגד הכוכבים שהם נקודת הקטנות של ההארה.

מצד מדרגת עולם - מקום, ברור הדבר כמו שהוזכר, שמכח "איסתכל באורייתא וברא עלמא", כל מציאות ה"עלמא" אינו אלא גדר של גילוי אותיות, אלא שיש מקום שהאותיות נמצאות באיתגליא, ויש מקום שהאותיות נמצאות באיתכסיא. בארץ ישראל, שיש בה את ה"אוירא דארץ ישראל מחכים", היינו מחמת שכח האותיות נגלים שם, ובעיקר זה נגלה בירושלים, בציון, שהיא נקראת ציון מלשון "הציבי לך ציונים" שזהו בחינת אות - סימן שם נאמר "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", וזהו מקום "הר המוריה" שממנו יוצאת הוראה לישראל, כי האותיות נמצאות שמה בגילוי, ועיקר

האותיות הנמצאות שם בגילוי הם האותיות הגדולות, שהם במדרגת ראש בבחינת תפילין, שמכח ש"ארץ ישראל גבוהה מכל הארצות כולם" כמו שלומדים מהפסוק "וקמת ועלית", היא במדרגה של ראש. ובכל היא במדרגה של גופא שזהו בבל מלשון בלול שזהו הגילוי של מדרגת האותיות הבינוניות. ושאר כל הארצות כולם שהם עיסה לבבל, הם במדרגת אותיות קטנות שמתגלות בעולם. זהו א"כ, תמצית הדברים בקצרה ממש, מהלכי האותיות במדרגת נפש, במדרגת זמן ובמדרגת מקום.

ההתפרטות שבטעמים, בנקודות ובאותיות

ולפי"ז, להבין ברור, הרי התורה הקדושה כידוע, נחלקת לארבעה חלקים, ואלו הם הנקראים כסדר בלשון חז"ל: טעמים, נקודות, תגין, אותיות אלו הם ארבעת החלקים שמתגלים בתורה. וסדר הדבר הוא, שהטעמים הם במדרגה העליונה, וגם בהם נחלק הדבר לשלוש, טעמים עליונים, טעמים אמצעיים ותחתונים.

וכן בנקודות שאחריהם, ישנם נקודות עליונות, אמצעיות ותחתיות.

-התגים הם בהבחנה של שיתופא דאותיות שאין להם מציאות גמורה לעצמם, ולכן המדרגה העיקרית שלאחר הנקודות היא האותיות, וכדברי רבותינו כידוע שעיקר המנין הוא טעמים, נקודות, אותיות.

ולפי"ז ברור הדבר, יש שלוש מדרגות בטעמים, שלוש מדרגות בנקודות, ושלוש מדרגות באותיות, כמו שנתבאר, [ובדקות גם בתגים עצמם ישנם את המהלכים הללו בבחינת האותיות שטענ"ז ג"ץ שהם המדרגה העליונה של התגים, האותיות בד"ק חי"ה, ושאר האותיות, אבל זה פרטות כשלעצמה], ומ"מ גדר מדרגת האותיות היא, שהם נמשכים ממדרגת הטעמים וממדרגת הנקודות.

-הטעמים הם הכח העליון שלפני ההתגלות, וזה בחינת ה"טעמי תורה" שעתידים להתגלות לעולם הבא, זה ההבחנה של הדבר הנעלם והמכוסה מהצד העליון.

הנקודות, הם נקודת האמצע.

והאותיות הם הנקודה התחתונה.

בלשון אחרת והיינו הך, סדר הבריאה של כל דבר, -תחילתו היא בתפיסת נקודה, והוא מתפשט מנקודה לקו, וכידוע זה צורת הבריאה אפילו בכח החומר כמו שהוא נגלה, כל דבר שרוצים לצייר אותו, הוא מתחיל מנקודה ומתפשט לקוים, קו אורך וקו רוחב ומתפשט הלאה לשטח ועומק, זה צורת הבריאה.

וא"כ בהווית כל דבר, תחילתו הוא באופן של נקודה שזה הגדרת ראשית הבריאה שמתגלה ב"יום אחד, הגדרת "יום אחד", כלומר, שזה התחיל מתפיסה של 'אחד' שזהו התפיסה של נקודה, ומשם מתחיל כל מציאות הבריאה.

ומהנקודה נעשה המשכה, שזהו מה שנקרא קו, ושורש הדבר רמז במילה נקודה עצמה, שהנ' זהו הנקודה והק' והו' של המילה, זהו הקו והיינו שמהנ' שהיא הנקודה, מתפשט מציאות של קו.

וההתפשטות הזו מתגלה בעיקר במדרגת האותיות, שצורת האותיות מתחילה בנקודה שהופכת להיות מציאות של קו.

ובנקודות עצמם כידוע, שורש הנקודות זה קמץ ופתח. בקמץ יש קו ונקודה, זהו הניקוד שכולל את הנקודה עם הקו.

-בפתח נעשה כבר רק קו.

ולמטה מכך מתגלים הנקודות כשלעצמם - צירה, סגול וכן ע"ז הדרך.

זה משתלשל ומתפשט למטה למדרגה של אותיות, -עיקר צורת האותיות היא בצורה של קווים, אבל כידוע, שורש כל האותיות כולם היא האות י' וי' יסודה היא נקודה, אלא שגם היא נחלקת לשלושה חלקים, חלקה העליון, חלקה האמצעי וחלקה התחתון, שנקראם בלשון חז"ל: קוצא, גיזעא ושבילא, שהם שלושה חלקים שנחלקת הי' עצמה.

ולהבין ברור, כידוע עד מאד בדברי רבותינו שהאותיות נחלקות לשלושה חלקים. יש את שרשי האותיות שהם הא' מ' ושי' שהם ראשי תיבות של הג' יסודות אויר מים ואש, אלו הם שלושה שורשים של האותיות. לאחר מכן יש את הז' אותיות שהם בג"ד כפר"ת, שהם אותיות שיכולות להיות דגושות או רפויות, והם המכונות אותיות כפולות.

וההתפשטות לשאר האותיות הם הי"ב אותיות פשוטות שאין בהם הכפלה של דגושות ורפויות.

נתבונן להבין ברור, עיקר מדרגת העולם שבו אנחנו נמצאים השתא שהוא במדרגת גילוי של האותיות, הוא גילוי של האותיות בג"ד כפר"ת, שהרי העולם נברא בז' ימים וכל העולם שבתוכו אנחנו נמצאים הוא במדרגה של ז', ולכן עיקר הגילוי של האותיות שבו הוא במדרגת ז' אותיות שעיקרם בגד כפרת, - ולכן האות הראשונה בתורה מהי? האות ב', ואילו הא' מ' ש' שהם שרשי האותיות, הם אותיות נעלמות, - וזהו לשון אמש בלשה"ק שהוא מלשון אתמול שעבר, כלומר, זה דבר נעלם, דבר מכוסה,

וגילוי השורש אינו אלא ע"י מתן תורה שגילה את הנעלמות ולכן הוא מתחיל בא' - "אנכי ה' אלקיך", אבל מצד הבריאה, עיקר הבריאה מתחיל בבגד כפרת, ולכן מציאות הבריאה מתחילה באות ב'.

וכמו שהוזכר, בגד כפרת הם אותיות דגושות ורפויות, ומצד כך, האות הראשונה בתורה שהיא ב' של בראשית, היא לא אות רפויה אלא אות דגושה, שבב' הזו יש דגש. וברור הדבר לכל מתבונן - הגדרת האותיות הדגושות והרפויות היינו שיש בהם צירוף של נקודה עם קווים, זהו בחינתם, והיינו שאם בכללות, בכל האותיות זולת האות י', בעיקר מתגלה המדרגה של הקווים שבאותיות, ואם רוצים לצרף להם נקודות זה רק מכחהשורש הנעלם שלהם, אבל בהתגלות הם נראים אותיות כשלעצמם. - בבגד כפרת מה שהם יסודי האותיות שבתורה, זהו מחמת שנגלה בהם הכפילות של דגושות ורפויות, וכל דגש הוא הרי, גילוי של נקודה, וזה מתגלה באותיות גופא ששורש המשכתם היא ממדרגת נקודה, זה עומק מדרגתם.

שורש מהלך ההמשכה שמתגלה בראשית התורה

ולפי"ז ברור הדבר, שהרי כמו שנתבאר התורה מתחילה בשורש הז' אותיות שהיא האות ב' מכח שהיא שורש העולם שהוא במדרגה של ז', וברור ששורש הדבר הוא ב"ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" שהם המתגלים באותיות של תיבת בראשית כדברי רבותינו שבמילה בראשית מונחים האותיות שית - שבת, כלומר, שמונח ב' בראשית' התפיסה של השבע, ושמה מתגלה שהתחלת התיבה הראשונה היא באות ב', שהיא האות הראשונה מהז' אותיות של בגד כפת והב' הראשונה דייקא מתחילה באופן של אות דגושה מכח הנקודה שבה, וא"כ, מתגלה כל שורש תפיסת האותיות שהיא מתחילה באופן של נקודה וזה השורש של כל מהלכי התורה.

כלומר - כל התורה כולה שמתחילה במדרגה של אותיות, היינו שהיא מתחילה במדרגה של הנקודה שבאותיות ולא מהאותיות כפשוטם - מהנקודה שנמצאת בתוך הב', משם תחילת מהלכי האותיות וכך היא תחילת התורה.

ולהבין ברור, הרי כמו שנתבאר, הנקודות הם הממוצע בין הטעמים לאותיות, והאותיות שיש בידינו השתא, כפי שחודד בכל מהלך פני הדברים, זה לא אותיות כפשוטו, שנעשה המשכה עד היכן שהוא מגיע אבל זה באופן שהוא אינו מחובר למקור, אלא הם בסוד הקווים, שזהו כל יסוד קו - כח המחבר, כלומר - יש את הנקודה שמשם הדבר התחיל, ויש את הקו המתפשט, והקו המתפשט עדיין עומד ונקשר תמיד לנקודה הראשונה שמשם התחלתו, זה עומק תפיסת הקו שהוא בגימטריא דבק, כלומר, הוא כח של דביקות שמחבר ומקשר, זה הבחינה של חוט המקשר, של קו המחבר לנקודת מקורו.

- וזה עומק המדרגה הנקראת אותיות כפי שנתבאר בהרחבה בראשית הדברים, שהגדרתם היא המשכה מן המקור שהתחיל מנקודה אחת ונמשך ממנו הקו, והוא עדיין קשור לנקודת ההתחלה שבו. זה שורש מדרגת התורה שמגיעה ממדרגת האותיות שיש בידינו השתא, שראשיתם היא באות ב' שבבראשית, ובנקודה שבתוך הב', וזוהי נקודת ההתקשרות מנקודת ההתחלה עד הנקודה שאליה היא מגיעה, זה הגילוי שבמדרגת אותיותיה של תורה.

וא"כ, האותיות הללו שנמצאים בתורה, הם בעצם מגלים שבעומק, מה שנמצא למעלה, הוא זה שנמצא למטה, וזה היסוד שמאריך בו הנפש החיים, ומחדד, ש"תורה בקדושתה קאיי", כשם שהיא נמצאת למעלה בקדושתה, כך גם כאשר היא משתלשלת למטה, והיא מתלבשת כביכול, בחומר, בשמים ובארץ וכן בשאר כל הדברים כולם, היא עדיין עומדת כמו שהיא במקורה למעלה, בקדושתה.

וזה כל מהלך הדברים שנתבאר, מכח מה היא נמצאת בקדושתה למטה כמו שהיא למעלה? – מכח שמתגלה בה מהלך של אותיות שיסודו הוא ההתקשרות מלעילא עד לתתא נקודת המשכה שמכח כך גם כשהוא לתתא הוא קשור במציאות של לעילא, זה עומק המדרגה שהתורה עומדת לעולם בקדושתה – מכח מדרגת אותיותיה של תורה.

העומק של "אתו דרדקי לבי מדרשא"

ובמהלך של הדברים האלה, מה שמבואר בגמ' הידועה בשבת בדף ק"ז "אתו דרדקי לבי מדרשא ודרשו, אל"ף ב"ת, אלף בינה [אאלפך חכמה] גימ"ל דל"ת, גמול דלים" וכן בשאר האותיות כמו שממשיכה שם הגמ', מה עומק הדבר ש"אתו דרדקי לבי מדרשא"? כפשוטו ה"דרדקי" היינו שהם דורשים במדרגת אותיות קטנות, אבל בעומק יותר, הרי האותיות הקטנות שהם דורשים זהו אל"ף ב"ת – אאלפך חכמה, אאלפך בינה, כלומר יש מישהו שהוא חסר וצריך ללמד אותו שזה הבחינה של גימ"ל ד"ל"ת "גמול דלים" כי הוא דל, וכן ע"ז הדרך, וא"כ, זה באופן של השפעה והמשכה עד הקטנות. כלומר שמדרגת אותיותיה של תורה מציאות המשכה שלה מגיעה עד הקטנות הגמורה, זהו ה"אתו דרדקי לבי מדרשא", כלומר שגם בקטנות מתגלה שאין יש אלא אותיותיה של תורה, זה לא כפשוטו ש"אתו דרדקי לבי מדרשא" היינו שבאו ללמוד אותיות כמו שמלמדים היום קטנים, פשוט וברור שלא זה מהלך פני הדברים – אלא מהלך פני הדברים הוא כמו שנתבאר, שהאותיות נמשכים עד למקום הקטנות הגמור ביותר שישנו, במקום השפלות ביותר שישנה, גם שמה מתגלה שהכל אינו אלא אופן של המשכה של אות – מהא' שבאות נמשך הו' ומגיע עד לת'. עד מקום האחרית, וא"כ כל מדרגת האות זהו עומק נקודת המשכה לתתא, – כאן מגיע המדרגה הפנימית של הדבר.

עסקו של הת"ח – במדרגה של האותיות

זה נקרא בעומק מדרגה של חכם, חכם עניינו שכל עסקו אינו אלא במדרגה של אותיות. כפשוטו 'חכם' היינו ששואלים אותו בכל מקום כמו שאומרת הגמ' בקידושין אבל בעומק, ההגדרה של חכם היא, מי שכל עסקו אינו אלא במדרגה של אותיות, זהו מדרגה של חכם, ושוב – כפשוטו, הגדרת חכם היא כדברי הרמב"ם שזהו מי כל משאו ומתנו אינו אלא בדברי חכמה, ומצד כך דורשים חז"ל "שאפי' שיחת חולין של ת"ח צריכה תלמוד שנאמר 'ועלהו לא יבול"', אבל עומק דברי חז"ל גופא – כוונתם היא כי החכם רואה בכל דבר שאין יש אלא מציאות של אותיות שזה מה שמשתלשל לתתא, זה מה שקיים ותו לא, ולכן גם ה'שיחת חולין' שלו צריכה לימוד – זה עומק מדרגת האותיות.

–מה שנראה כפשוטו שכח הבחירה שנמצא בעולם היינו או זה, או זה, כשזה מתגלה מצב נקודת הבחירה שמשתלשל לתתא, ואז יש צד שהוא מכח שפלות נקודת החומר. אבל שורש הבחירה היא באותיות של תורה שזהו אות או-ת', כלומר זה או זה או זה שמתגלה בתוך האותיות עצמם, או אות א', או אות ב', או אות ג' וכו', כלומר – כל ה"או" שבעומק נקודת הבחירה היינו הבחירה באותיותיה של תורה. וזה המדרגה של "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", כלומר, שמה שהוא נתן לנו זה בחירה בתוך התורה. ומהי בחירה בתוך התורה? היא בחירה של או שבמדרגת האותיות, שם מונח העומק שבנקודת הבחירה, – זה בחירה של תלמיד חכם שיש לו דעת המכרעת, והוא מכריע כצד אחד, זהו עומק הבחירה שנמצא במדרגת החכם, כל עיסקו הוא במדרגה של אותיות, ובחירתו, ה"או" שבו, הוא בתוך מדרגת האותיות, ואז גם במדרגת העולם השפל שבו מתגלה "אפילו שיחת חולין שלהן צריכה תלמוד".

זה שלימות הארת האותיות, שם נעשה "אתה" של הבורא יתברך שמו, "ואתה מרבבות קודש", האור של מתן תורה שירד בהר סיני הוא מה שהאותיות נמשכו מלעילא לתתא והכל יורד עד המקום השפל, אדם הדבוק באותה מדרגה כל כולו הוא בהבחנה של ספר תורה, שע"ז נאמר שיציאת הנשמה היא כספר תורה שנשרף, ו"אותיות פורחות באויר", כי כל הווייתו הפנימית אינו אלא שהוא דבוק באותיות. זוהי שלימות מדרגת התלמיד חכם, כולו אותיות.